

A. A. JAKUBOVALLE ⁷¹

26. X.

Sain eilen 24. X päivätyn kirjeenne, ja pyynnöstänne vastaan heti.

Nyt en voi toimittaa kirjettä perille, sillä käytettävissäni olevalla osoitteella en lähetä kirjankansien sisällä, vaan kirjoitan kirjeet salamusteella, minulla ei ole aikaa kirjoittaa kirjettä sillä tavalla. Eilen kirjoitin osoitteenomistajalle ja selitin, mistä kirjeessä on kysymys, ja toivon voivani tiedottaa hänelle lähiaikoina koko kirjeen sisällön. Tai ehkä kirjoitatte sen salamusteella sitomattomaan kirjaan, siinä tapauksessa lähetän heti.

Tiedotan osoitteen sisarelleni: ei hän ollut syyskuussa Pariisissa, joten tuskin olitte siellä samoihin aikoihin. Toivottavasti olette itse kirjoittanut hänelle muutaman sanan osoitteella, jonka Teille annoin?

Ja nyt perusasiaan.

Kirjeenne tekee kummallisen vaikutuksen. Kun jättää pois osoitteita ja lähetyksiä koskevat tiedotukset, niin jäljelle jää vain moitteita, pelkkiä moitteita ilman mitään asiallisia selityksiä. Moitiskelunne muuttuu tavallaan jopa suoranaiseksi piikittelyksikin („oletteko vakuuttunut, että teitte sen hyödyttääksenne Venäjän työväenliikettä vai hyödyttääksenne Plehanovia?“). En silti halua tietenkään vastata Teille piikittelevästi.

Moititte minua siitä, että „kehotin kieltäytymään” ⁷². Tulkitsette sanojani sangen epätarkasti. Muistan hyvin, etten ilmaissut kantaani jyrkästi enkä ehdottomasti: „Meidän on vaikea tällä hetkellä antaa neuvoa”, kirjoitin, t.s. asetin päätöksentekomme ehdoksi suoraan sen, että asiasta

on ensin päästävä selville. Mitä tällä selvyyteen pääsemisellä tarkoitettiin, se näkyy kirjeestäni: meidän oli päästävä täysin selville siitä, oliko „Rabotshaja Myslissä”⁷³ todella tapahtunut „käännös” (niin kuin meille oli ilmoitettu ja niin kuin meillä oli oikeus päätellä sen perusteella, että olitte ehdottanut Plehanoville osallistumista) ja minkälainen käännös nimenomaan.

Tästä pää- ja peruskysymyksestä ette sano sanaakaan.

Olette tiennyt jo ajat sitten, että me pidämme „Rabotshaja Mysliä” tietyn suuntauksen julkaisuna, suuntauksen, josta me eroamme mitä perusteellisemmin. Tällaisen suuntauksen julkaisuun minä ja henkilö, jolle laaja kirjeenne on osoitettu⁷⁴, kieltäydyimme joitakin kuukausia sitten kertakaikkisesti osallistumasta ja selvää on, että menetellessämme itse sillä tavoin, emme voineet olla kehottamatta toisiakin tekemään niin.

Mutta tieto „Rabotshaja Myslissä” tapahtuneesta „käänteestä” saattoi meidät „pulmalliseen” tilaan. *Todellinen* käännös voisi oleellisesti muuttaa asiaa. Luonnollista siis on, että kirjeessäni esitinkin *ennen kaikkea* sen toivomuksen, että ottaisitte selvän *käänteeseen* kaikista yksityiskohdista, mutta ette vastannut siihen sanallakaan.

Muuten, ehkä luulette, että ystävälle osoittamanne kirje sisältää vastauksen käännettä koskevaan kysymykseeni? Ehkä, jos käännys Plehanovin puoleen „Rabotshaja Myslin” toimituksen nimissä ja jos ystävälle osoitettua kirjettä voidaan pitää luotettavana toimituksen katsojien ilmeinä? Jos *niin on laita*, olen taipuvainen tekemään sen johtopäätelmän, ettei mitään käännettä ole tapahtunut. Jos erehdyn, pyydän selittämään minulle virheeni. „Rabotshaja Myslissä” tapahtuneesta käänteestä minulle kirjoitti joku päivä sitten vielä eräs Plehanovin läheinen kannattaja. Mutta kun olen kirjeenvaihdossa kanssanne, en tietenkään voi uskoa noita käännettä koskevia „huhuja”, joita Te puolestanne ette mitenkään vahvista.

Sanon taaskin mieluummin heti suoraan (senkin uhalla, että saisin osakseni uusia moitteita) ja täysin solidaarisena ystäväni kanssa (jolle kirjoitatte) samalla tavalla kuin hän: „Me joudumme taistelemaan teitä vastaan”, ellei käännettä ole tapahtunut. Mutta jos se on tapahtunut, on otettava perusteellisesti selvä, minkälainen tuo käännös nimenomaan on.

Kirjoitatte ystävälle: „taistelkaa, ellei hävetä”. Hän itse tietysti vastaa Teille, mutta pyydän lupaa vastata siihen myös omasta puolestani. Ei lainkaan hävetä taistella, kun kerran asia on mennyt niin pitkälle, että erimielisyydet koskevat kaikkein tärkeimpiä kysymyksiä, kun osapuolet eivät ymmärrä toisiaan ja kun on muodostunut keskinäisen epäluottamuksen ja täydellisen erimielisyyden ilmapiiri (*en puhu yksistään „Rabotshaja Myslistä”*: puhun kaikesta, mitä olen nähnyt ja kuullut, *enkä niinkään paljon* täällä kuin kotona), kun kerran tällä pohjalla *on jo syntynyt* useita „jakaantumisia”. Vapautuaksemme tästä painostavasta ilmapiiristä, voimme (ja meidän täytyy) tervehtiä jopa raivokasta ukkosilmaakin eikä ainoastaan kirjallisuudessa käytäviä väittelyjä.

Ei ole syytä niin erikoisesti pelätä taistelua: ehkä taistelu ärsyttää joitakuita *henkilöitä*, mutta toisaalta se kuitenkin puhdistaa ilmaa, määrittelee tarkalleen ja suoraan suhteet, näyttää, mitkä erimielisyydet ovat olennaisia ja mitkä toisarvoisia, osoittaa, ketkä ovat niitä, jotka kulkevat todella vallan toisia teitä, ja ketkä ovat puoluetovereita, jotka ovat eri mieltä detaljikysymyksissä.

Te kirjoitatte, että „Rabotshaja Myslissä” oli virheitä. Tietysti, kaikki me teemme virheitä. Mutta kuinka voitaisiin taistelematta tehdä ero noiden erillisten virheiden ja sen „Rabotshaja Myslissä” selvästi hahmottuvan *suunnan* välillä, mikä kulminoituu „Credossa”*. Taistelutta ei voi olla välien selvitystäkään, ja selvittelyttä ei voi olla menestyksellistä liikettä eteenpäin, ei voi olla *vankkaa yhtenäisyyttäkään*. Ja ne, jotka nykyään aloittavat taistelun, eivät suinkaan *riko* yhtenäisyyttä. Yhtenäisyyttä ei enää ole olemassa, se on jo rikottu, rikottu kautta linjan. Venäjän marxilaisuus ja Venäjän sosialidemokratia ovat hajonneita

* *Huomautus.* Esimerkiksi ystävälle osolltamassanne kirjeessä on sekä väärinkäsitystä että „ekonomistista” suuntausta. Olette oikeassa korostaessanne, että taloudellinen taistelu on tarpeen, että täytyy osata käyttää hyväksi *legaalisia* yhdistyksiä, että tarvitaan kaikenlaisia vastauksia ynnä muuta, ettei pidä kääntää selkää yhteiskunnalle. Kaikki se on paikallaan ja oikein. Ja jos luulette vallankumouksellisten ajattelevan toisin, niin olette väärässä. Vallankumoukselliset sanovat vain, että on käytettävä kaikki voimat, jotta *legaaliset* yhdistykset y.m. eivät *erottaisi* työväenliikettä sosialidemokratiasta ja poliittisesta vallankumoustaistelusta, vaan päinvastoin sitoisivat niitä toisiinsa mitä tiiviimmin ja erottamattomimmin. Mutta kirjeessänne ei ole pyrkimystä yhdistämiseen, siinä pyritään erottamaan ne, t.s. siinä on „ekonomismia” eli „bernteiniläisyyttä”⁷⁵ esimerkiksi väitteessä: „Työväenkysymyksen Venäjällä sellaisena kuin se esiintyy todellisuudessa asetti ensimmäisenä „Rabotshaja Mysl” ”, oikeustaistelua koskevissa järjelyissä y.m.

Pyydän anteeksi, jos Teitä ei miellytä se, että vetoan kirjeeseen, jonka lähettite ystävälle: halusin vain havainnollistaa ajatustani.

temppeleitä, ja avoin ja suora taistelu on yhtenäisyyden *palauttamisen* välttämättömiä ehtoja.

Niin, *palauttamisen!* Sellainen „yhtenäisyys” ei maksa puolta puupenniäkään, kun tovereilta salataan „ekonomistisia” asiakirjoja kuin salaista tautia, kun loukkaannutaan sen vuoksi, että saatetaan julki, minkälaisia katsomuksia propagoidaan sosialidemokraattisina katsomuksina ja sen lipun alla. Sellainen „yhtenäisyys” on selvää cant*, se johtaa vain taudin syvenemiseen, jolloin se muuttuu pitkälliseksi ja pahanlaatuiseksi. En epäile hetkeäkään sitä, että avoin, suora ja rehti taistelu parantaa tämän taudin ja luo todella yhtenäisen, virkeän ja voimakkaan sosialidemokratian.

Ehkä se on kovin sopimatonta, että juuri *Teille* osoitussa kirjeessä täytyy näin usein puhua taistelusta (kirjallisesta taistelusta). Mutta luulen, että vanha ystävytemme velvoittaakin ennen muuta *puhumaan aivan suoraan*.

Puristan kättänne. *Petroff*

P. S. Parin viikon kuluttua osoitteeni muuttuu: Herrn Philipp Roegner Cigarrenhandlung. Neue Gasse Nürnberg (ainoastaan kirjeitä varten ja edelleenkin kahdessa kirjekuoressa). [Olkaa hyvä, älkää käyttäkö kirjeissä mitään nimikirjaimia, kuka sen tietää, onko täällä posti täysin luotettava.]

*Kirjoitettu lokakuun 26 pnä 1900
Lähetetty Münchenistä Lontooseen*

Julkaistu ensi kerran v. 1930

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

* — tekopyhyttä. *Toim.*